

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) แบบ Pretest-Posttest control group design คือ

- กลุ่มที่ 1 กลุ่มทดลอง ได้รับการสอนโดยใช้กรณีศึกษา
- กลุ่มที่ 2 กลุ่มควบคุม ได้รับการสอนแบบปกติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อการศึกษาความรู้และเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช ของนักศึกษาพยาบาลก่อน และหลังได้รับการสอนโดยกรณีศึกษา และเปรียบเทียบความรู้และเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช ของนักศึกษาพยาบาลที่ผ่านการสอนโดยกรณีศึกษากับนักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบปกติ โดยมี สมมติฐานการวิจัย 2 ข้อ คือ

1. ความรู้และเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวชของนักศึกษาพยาบาล หลังได้รับการสอน โดยใช้กรณีศึกษาสูงกว่าก่อนได้รับการสอน
2. ความรู้และเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวชของนักศึกษาพยาบาลที่ผ่านการสอนโดยใช้กรณีศึกษาในการสอนสูงกว่าความรู้และเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวชของนักศึกษาพยาบาล ที่ผ่านการสอนแบบปกติ

วิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ที่กำลังฝึกภาคปฏิบัติวิชาสุขภาพจิต และการพยาบาลจิตเวช จำนวน 34 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ตามระดับคะแนน GPA. แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวน 17 คู่ กลุ่มทดลอง จะได้รับการสอนโดยกรณีศึกษา กลุ่มควบคุม จะได้รับการสอนแบบปกติ ใช้ระยะเวลาสอนทั้งหมด 10 ครั้ง ระหว่างวันที่ 27 กุมภาพันธ์ - 22 มีนาคม 2539 โดยก่อนทำการสอนจะวัดความรู้ และเจตคติก่อนการทดลอง ของทั้ง 2 กลุ่มก่อน

กลุ่มทดลอง จะได้รับการสอนโดยกรณีศึกษา มีผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอน โดยแบ่งการสอนเป็น 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 กรณี สัปดาห์แรก กรณีการดูแลผู้ป่วยจิตเวชเมื่อแรกรับ สัปดาห์ที่สอง กรณีการดูแลผู้ป่วยจิตเวชปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน สัปดาห์ที่สาม กรณีการสนทนากับผู้ป่วยจิตเวช และสัปดาห์ที่สี่ กรณีการเตรียมผู้ป่วยจิตเวชเพื่อการจำหน่าย ในแต่ละสัปดาห์ดำเนินการสอนโดยใช้วีดิทัศน์กรณีศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นสื่อการสอน โดยนำเสนอตามลำดับเรื่อง ในแต่ละสัปดาห์ดังกล่าวข้างต้น ดังนี้

1. ผู้วิจัยชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ ดำเนินการสอนตามสถานการณ์ที่กำหนดในแต่ละสัปดาห์ โดยใช้วีดิทัศน์กรณีศึกษาที่สร้างขึ้นเป็นสื่อการสอน
2. ผู้วิจัยให้นักศึกษาวิเคราะห์ วิเคราะห์กรณีในแง่ความรู้และเจตคติในกรณีศึกษากับผู้สอนและกลุ่มเพื่อน โดยผู้วิจัยใช้คำถามกระตุ้นและใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้
3. ศึกษานำความรู้และเจตคติที่ได้ไปเป็นแนวทางการปฏิบัติงานกับผู้ป่วยจิตเวช และนำประสบการณ์ที่ได้มาอภิปรายในชั้นเรียน ในแง่ของการเปรียบเทียบความรู้สึก ความรู้ ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติการพยาบาล และแนวทางแก้ไข จากการเรียนในชั้นและการปฏิบัติจริง

กลุ่มควบคุม จะได้รับการสอนแบบปกติ การดำเนินการสอนแบ่งเป็น 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 เรื่อง สัปดาห์แรก เรื่องการดูแลผู้ป่วยจิตเวชเมื่อแรกรับ สัปดาห์ที่สอง เรื่องการดูแลผู้ป่วยจิตเวชปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน สัปดาห์ที่สาม เรื่องการสนทนากับผู้ป่วยจิตเวช และสัปดาห์ที่สี่ เรื่องการเตรียมผู้ป่วยจิตเวชเพื่อการจำหน่าย ในแต่ละสัปดาห์ดำเนินการสอนโดยใช้วีดิทัศน์

(ซึ่งทางวิทยาลัยใช้ประกอบการสอนในปัจจุบัน) เป็นวิธีที่ค้นแสดงขั้นตอนของการพยาบาล เป็นสื่อการสอน โดยนำเสนอตามลำดับเรื่องในแต่ละสัปดาห์ตั้งกล่าวข้างต้น หลังจากศึกษาวิธีที่ค้นแล้ว ผู้สอนจะให้ให้นักศึกษาสรุปการเรียนรู้ ในแต่ละเรื่องต่อจากนั้นนักศึกษาจะเปรียบเทียบความรู้จากการเรียนกับการปฏิบัติการพยาบาลจริง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย เครื่องมือ 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ดำเนินการวิจัย

- 1.1 แผนการสอน
- 1.2 วิธีที่ค้นกรณีศึกษา

ชุดที่ 2 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

- 2.1 แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชในโรงพยาบาล
- 2.2 แบบวัดเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช
 - 2.2.1 แบบวัดเจตคติต่อผู้ป่วยจิตเวช
 - 2.2.2 แบบวัดเจตคติต่อการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวช

เครื่องมือที่ใช้ดำเนินการวิจัย

1. แผนการสอน โดยใช้กรณีศึกษาจำนวน 1 แผน 4 เรื่อง ได้แก่ การดูแลผู้ป่วยจิตเวชเมื่อแรกรับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การสนทนากับผู้ป่วยจิตเวช และการจำหน่ายผู้ป่วยจิตเวช สร้างโดยผู้วิจัย มีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างและเนื้อหา

2. วิธีที่ค้น กรณีศึกษา 4 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง การดูแลผู้ป่วยจิตเวชเมื่อแรกรับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การสนทนากับผู้ป่วยจิตเวช และการจำหน่ายผู้ป่วยจิตเวช สร้างโดยผู้วิจัย มีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและโครงสร้าง ก่อนการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของวิธีที่ค้นเมื่อสร้างเสร็จแล้ว อีกครั้งหนึ่ง

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

1. แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชในหอผู้ป่วย จำนวน 24 ข้อ เป็นแบบตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน ได้นำแบบวัดไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและโครงสร้าง จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลจำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความยากง่ายและอำนาจจำแนก เลือกข้อคำถามเฉพาะที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง .2-.8 และมีค่าอำนาจจำแนก .2 ขึ้นไป จากนั้นจึงหาค่าความเที่ยง โดยใช้ K-R 20 ได้ค่าความเที่ยง .80

2. แบบวัดเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวชที่ใช้แบบวัดของรุ่งศรี ศรีสุวรรณ (2539) ซึ่งประกอบด้วย

2.1 แบบวัดเจตคติต่อผู้ป่วยจิตเวช มีค่าความเที่ยง .72

2.2 แบบวัดเจตคติต่อการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวชมีค่าความเที่ยง .93

จากนั้น นำแบบวัดไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาล จำนวน 30 คน และหาค่าความเที่ยงโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach's Coefficiency) ได้ค่าความเที่ยง ดังนี้

แบบวัดเจตคติต่อผู้ป่วยจิตเวช มีค่าความเที่ยง .81

แบบวัดเจตคติต่อการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวช มีค่าความเที่ยง .82

ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ .80

การเก็บข้อมูลใช้เวลา 4 สัปดาห์ เริ่มจาก วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2539 ถึงวันที่ 22 มีนาคม 2539 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ t-test

สรุปผลการวิจัย

1. เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชในหอผู้ป่วย ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า

นักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลอง ก่อนทำการทดลอง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชในโรงพยาบาล 11.47 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 13.24 เมื่อนำไปทดสอบทางสถิติ พบว่าหลังการทดลอง มีความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชบนหอผู้ป่วยสูงกว่า ก่อนการทดลอง ที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ตารางที่ 3)

ในกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชโรงพยาบาล ก่อนการทดลอง 11.53 หลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 11.65 เมื่อนำไปทดสอบค่าทางสถิติ พบว่าความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชบนหอผู้ป่วย ก่อนทดลองและหลังทดลองไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณา ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชบนหอผู้ป่วยจำแนกเป็นสถานการณ์การพยาบาล (ตารางที่ 4) ก่อนและหลังทดลอง ของกลุ่มทดลอง พบว่า ความรู้ด้านการดูแลผู้ป่วยเมื่อแรกรับ ของนักศึกษาพยาบาลก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 2.59 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 2.76 เมื่อนำไปทดสอบค่าทางสถิติพบว่าไม่มีความแตกต่าง

ความรู้ด้านการดูแลผู้ป่วยจิตเวช ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 2.12 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 2.06 ซึ่งเมื่อนำมาทดสอบทางสถิติ พบว่า ไม่มีความแตกต่าง (ตารางที่ 4)

ความรู้ด้านการสนทนากับผู้ป่วยจิตเวช ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 2.35 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 4.24 เมื่อนำไปทดสอบการสถิติ พบว่า มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ตารางที่ 4)

ความรู้ด้านการเตรียมผู้ป่วยจิตเวชเพื่อการจำหน่าย ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 3.06 กับหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 4.00 เมื่อนำมาทดสอบทางสถิติพบว่าความรู้ด้านการเตรียมผู้ป่วยจิตเวชเพื่อการจำหน่ายหลังการทดลองสูงกว่า ก่อนการทดลอง ที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ตารางที่ 4)

ส่วนความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวช ในหอผู้ป่วยจิตเวชเป็นรายด้าน ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง พบว่า ความรู้ด้านการดูแลผู้ป่วยเมื่อแรกรับ ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 2.41 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 1.82 เมื่อนำไปทดสอบทางสถิติพบว่าไม่มีความแตกต่าง (ตารางที่ 5)

ความรู้ด้านการดูแลผู้ป่วยจิตเวชปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่ม

ควบคุม ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 1.94 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 1.88 เมื่อนำไปทดสอบทางสถิติพบว่าไม่มีความแตกต่าง (ตารางที่ 5)

ความรู้ด้านการสนทนากับผู้ป่วยจิตเวช ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 4.88 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 4.35 เมื่อนำไปทดสอบทางสถิติ พบว่า ไม่มีความแตกต่าง (ตารางที่ 5)

ความรู้ด้านการเตรียมผู้ป่วยจิตเวชเพื่อการจำหน่าย ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 3.01 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 2.94 เมื่อนำไปทดสอบทางสถิติพบว่าไม่มีความแตกต่าง (ตารางที่ 5)

2. ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชในโรงพยาบาล ของนักศึกษาพยาบาลในกลุ่มทดลองก่อนทำการทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 11.47 และความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชในโรงพยาบาล ในกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน คือ (\bar{X}) 11.48 เมื่อนำไปทดสอบค่าทางสถิติไม่พบความแตกต่าง (ตารางที่ 6)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความรู้ในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชในโรงพยาบาล ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองเป็นรายด้าน พบว่าความรู้ด้านการดูแลผู้ป่วยจิตเวชเมื่อแรกรับ ของกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 2.59 ของกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 2.41 เมื่อนำไปทดสอบค่าทางสถิติไม่พบความแตกต่าง (ตารางที่ 7)

ความรู้ด้านการดูแลผู้ป่วยจิตปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 2.12 ในกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 1.94 เมื่อนำไปทดสอบทางสถิติ ไม่พบความแตกต่าง (ตารางที่ 7)

ความรู้ด้านการสนทนากับผู้ป่วยจิตเวช ในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 2.35 ในกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 4.88 เมื่อนำไปทดสอบค่าทางสถิติไม่พบความแตกต่าง (ตารางที่ 7)

ความรู้ด้านการเตรียมผู้ป่วยจิตเวชเพื่อการจำหน่าย ในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 3.06 ในกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 3.00 เมื่อนำไปทดสอบค่าทางสถิติไม่พบความแตกต่าง (ตารางที่ 7)

3. ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชโรงพยาบาล ของนักศึกษาพยาบาลในกลุ่มทดลองหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 13.24 และกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 11.60 เมื่อนำไปทดสอบค่าทางสถิติ พบว่า กลุ่มทดลอง มีความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชในหอผู้ป่วยสูงกว่า กลุ่มควบคุม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 (ตารางที่ 6)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความรู้ในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชในตรงพยาบาล ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลองเป็นรายด้าน พบว่า ความรู้ด้านการดูแลผู้ป่วยจิตเวชเมื่อแรกรับ ของกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 2.76 ของกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 1.82 เมื่อนำไปทดสอบค่าทางสถิติพบว่ากลุ่มทดลอง มีความรู้ด้านการดูแลผู้ป่วยจิตเวชบนหอผู้ป่วยสูงกว่ากลุ่มควบคุม ที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ตารางที่ 8)

ความรู้ด้านการดูแลผู้ป่วยจิตเวชปฏิบัติกิจวัตรประจำวันในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 2.06 ในกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 1.88 เมื่อนำไปทดสอบทางสถิติ พบว่า ไม่มีความแตกต่าง (ตารางที่ 8)

ความรู้ด้านการสนทนากับผู้ป่วยจิตเวช ในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 4.24 ในกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 4.35 เมื่อนำไปทดสอบทางสถิติ พบว่า ไม่มีความแตกต่าง (ตารางที่ 8)

ความรู้ด้านการเตรียมผู้ป่วยจิตเวชเพื่อการจำหน่าย ในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 4.00 ในกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 2.94 เมื่อนำไปทดสอบทางสถิติ พบว่า กลุ่มทดลองมีความรู้ ด้านการเตรียมผู้ป่วยจิตเวชเพื่อการจำหน่าย สูงกว่ากลุ่มควบคุม ที่ระดับนัยสำคัญ

4. เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช (ซึ่งประกอบด้วยเจตคติต่อผู้ป่วยจิตเวชและเจตคติต่อการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวช) ก่อนและหลังการทำารทดลองของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า กลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยก่อนการทดลอง (\bar{X}) 165.82 ค่าเฉลี่ยเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช หลังการทดลอง (\bar{X}) 217.24 เมื่อทดสอบทางสถิติ พบว่า เจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวชหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 (ตารางที่ 9)

กลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช (\bar{X}) 166.12 ค่าเฉลี่ยเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช หลังการทดลอง (\bar{X}) 194.82 เมื่อนำมาทดสอบทางสถิติพบว่าเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวชหลังการทดลอง ไม่ต่างกับก่อนการทดลอง (ตารางที่ 9)

5. เจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช (ประกอบด้วยเจตคติต่อผู้ป่วยจิตเวชและเจตคติต่อการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวช ของนักศึกษาพยาบาล) กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง พบว่า ค่าเฉลี่ยของเจตคติ ของนักศึกษาพยาบาลในกลุ่มทดลอง (\bar{X}) 165.82 ค่าเฉลี่ยเจตคติ ในกลุ่มควบคุม (\bar{X}) 166.12 เมื่อนำไปทดสอบทางสถิติ พบว่า ไม่มีความแตกต่างของเจตคติก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (ตารางที่ 12)

6. เจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช (ประกอบด้วยเจตคติต่อผู้ป่วยจิตเวช และเจตคติต่อการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวช) ของนักศึกษาพยาบาลในกลุ่มทดลอง หลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 217.24 และกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 194.82 เมื่อนำไปทดสอบทางสถิติ พบว่า หลังการทดลองเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 (ตารางที่ 14)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ค่าเฉลี่ยความรู้ เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชในโรงพยาบาลของนักศึกษาในกลุ่มทดลองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (แสดงว่าการสอนโดยกรณีศึกษาสามารถพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชของนักศึกษาพยาบาลได้ซึ่งจะไปตามสมมติฐานการวิจัย)

เมื่อพิจารณา ค่าเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชในโรงพยาบาล เป็นรายด้านของกลุ่มทดลอง พบว่าความรู้ด้านารดูแลผู้ป่วยจิตเวชเมื่อแรกรับและด้านการเตรียมผู้ป่วยจิตเวชเพื่อการจำหน่าย หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับหลังการสอนและก่อนการสอนมีค่าเฉลี่ยไม่ต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้ อธิบายได้ว่า ในการดูแลผู้ป่วยปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและการสนทนากับผู้ป่วยจิตเวช จะมีเนื้อหาที่เน้นในภาคทฤษฎีอยู่แล้ว จึงเป็นเรื่องที่นักศึกษาเคยรับรู้มาก่อน ส่วนเรื่องการดูแลผู้ป่วยจิตเวชเมื่อแรกรับ และการเตรียมผู้ป่วยจิตเวชเพื่อการจำหน่าย เป็นเรื่องใหม่ที่จะพบเวลาฝึกปฏิบัติการพยาบาลจิตเวชเท่านั้น

เมื่อมาเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา ซึ่งนักศึกษามีโอกาสแสดงความคิด โดยมีผู้วิจัยกระตุ้นความคิด วิธีการเช่นนี้จึงทำให้นักศึกษามีการคิด วิเคราะห์ ความรู้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นความรู้ระดับวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับ De Young (1990) แสดงไว้ว่า การใช้กรณีศึกษาในการสอนสามารถพัฒนาการคิด วิเคราะห์ ได้ดีขึ้น การถูกฝึกให้เกิดรูปแบบการคิดวิเคราะห์เป็นประจำจะทำให้ผู้เรียนคุ้นเคยและมีการคิดที่มีลักษณะวิเคราะห์ได้ ซึ่งจะทำให้การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและการเผชิญปัญหาได้ดี

การสอนโดยใช้กรณีศึกษา นักศึกษามีโอกาสอภิปรายโดยมีผู้สอนกระตุ้นทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ในระดับสูงคือวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าได้ดี รู้จักเปรียบเทียบการวิเคราะห์ของตนเองและการวิเคราะห์ของผู้อื่นและมีการถ่ายทอดความรู้อันภายในกลุ่ม (Mellish และ Brink, 1990) ด้วยแนวทางเช่นนี้จึงทำให้นักศึกษาในกลุ่มมีการพัฒนาความรู้ภายในกลุ่มไปพร้อมกัน ดังนั้นรูปแบบการสอนในคลินิก ควรจะเป็นรูปแบบที่ให้โอกาสนักศึกษาคิดวิเคราะห์แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างจริงจัง เพื่อให้ นักศึกษาได้มีความรู้ในระดับวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า ซึ่งเป็นความรู้ระดับสูง และเป็นความรู้ที่จำเป็นในการปฏิบัติการพยาบาล อันจะส่งผลให้นักศึกษาเป็นผู้ที่คิดเป็นและแสวงหาความรู้ด้วยตัวเองต่อไป รูปแบบเช่นนี้พบในการสอนโดยกรณีศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาเป็นพยาบาล จะทำให้เป็นผู้ที่มีความรู้ดี และเหมาะสม สร้างความภาคภูมิใจในตนเองรับรู้ว่าตนเองทำงานที่มีคุณค่า (Hoy, 1990) ซึ่งจะส่งผลในการเสริมให้พยาบาลทำงาน ท้ายที่สุดจะผูกพันธ์กับวิชาชีพ สามารถอยู่ในวิชาชีพได้นาน

ค่าเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชในหอผู้ป่วย ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่ต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชในหอผู้ป่วยเป็นรายด้าน ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่าไม่มีความแตกต่าง

ค่าเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชในโรงพยาบาล หลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการใช้กรณีศึกษาในการสอนภาคปฏิบัติการพยาบาลจิตเวชสามารถพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชในโรงพยาบาลซึ่งเป็นความรู้ระดับวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าได้ดี ซึ่งสามารถ อธิบายได้ว่า ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชในโรงพยาบาล ซึ่งเป็นความรู้ในการฝึกภาคปฏิบัติ เป็นความรู้ระดับ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า รูปแบบการ

สอนต้องเป็นรูปแบบที่ให้นักศึกษาได้คิดวิเคราะห์ มีการกระตุ้นให้คิดและแสดงความเห็น ในสถานการณ์ที่ซับซ้อน มีการวิเคราะห์ความเชื่อของตนและเปรียบเทียบกับความเชื่อของกลุ่ม (Mellish และ Brink, 1990) แล้วประมวลเป็นความรู้ใหม่แนวทางเช่นนี้จะทำให้ได้ความรู้ที่เหมาะสมในการดูแลผู้ป่วยการซึ่งสอนลักษณะเช่นนี้ มีอยู่ในการใช้กรณีศึกษาในการสอน เพราะมีรูปแบบการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน

นอกจากนี้การใช้คำถามในการสอนที่เริ่มตั้งแต่คำถามระดับต่ำจนถึงคำถามระดับสูงจะเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการคิดวิเคราะห์ทั้งภายในตนเองและภายในกลุ่มซึ่งจะทำให้เกิดความรู้ในระดับวิเคราะห์สังเคราะห์และประเมินค่าได้ซึ่งวิธีการใช้คำถามเช่นนี้จะพบในการสอนโดยใช้กรณีศึกษา (จินตนา สุณิพันธ์, 2536)

2. ค่าเฉลี่ยเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช ซึ่งประกอบด้วยเจตคติต่อผู้ป่วยจิตเวชและเจตคติต่อการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวช พบว่า ค่าเฉลี่ยเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวชของกลุ่มทดลอง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการใช้กรณีศึกษาในการสอนภาคปฏิบัติวิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช สามารถพัฒนาเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวชได้ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ค่าเฉลี่ยเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช (ซึ่งประกอบด้วยเจตคติต่อผู้ป่วยจิตเวชและเจตคติต่อการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวช) ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมไม่ต่างกัน

หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยกรณีศึกษามีเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวชดี

แสดงว่าการใช้กรณีศึกษาในการสอน ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีการอภิปราย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ในกรณีศึกษาโดยมีครูเป็นผู้ใช้คำถามที่เป็นคำถามในระดับที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ซึ่งจะกระตุ้นความคิดระดับสูงได้ และยังมีการประทับประคองความรู้สึกันในกลุ่ม โดยที่รูปแบบของกรณีศึกษามีลักษณะที่สำคัญคือการมีปฏิสัมพันธ์และการประทับประคองความรู้สึภายในกลุ่ม (De Young, 1990) ลักษณะเช่นนี้จึงทำให้เจตคติกับผู้ป่วยจิตเวช สูงขึ้น

นอกจากนี้การที่นักศึกษาได้อภิปรายถึงข้อขัดแย้งในการดูแลผู้ป่วยในกรณีและได้

กล่าวถึงความเชื่อของตนและประเมินความเชื่อของตนแล้ว ได้รับฟังความเชื่อของกลุ่ม นักศึกษา จะนำมาวิเคราะห์และสร้างความคิดใหม่ซึ่งจะพบกระบวนการเช่นนี้ได้ในการสอนโดยกรณีศึกษา (Mellish และ Brink, 1990) แนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Fishbein และ Ajzen (1975) ที่กล่าวว่าพัฒนาเจตคติจะเกิดจากความเชื่อและการประเมินความเชื่อของบุคคล นอกจากนี้การที่นักศึกษาได้กล่าวถึงความเชื่อของตนออกมา เมื่อความเชื่อของตนไม่เหมือนกับกลุ่ม จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติได้ซึ่งเรียกกระบวนการเช่นนี้ว่าการลดความไม่คล่องจองของปัญญา (Messer และ Meldrum, 1990) ดังนั้นหากต้องการพัฒนาเจตคติ ต้องมีรูปแบบการสอนที่กระตุ้นให้นักศึกษาได้อภิปราย ได้คิดวิเคราะห์ ได้แสดงความรู้สึก ในสถานการณ์ที่ต้องการอย่างมีจุดมุ่งหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สำหรับอาจารย์ผู้สอนในการสอนภาคปฏิบัติ ควรนำวิธีการสอนโดยกรณีศึกษา ไปพัฒนาความรู้ของนักศึกษาในระดับที่สูงคือการคิดวิเคราะห์และควรทำคู่กับการพัฒนาเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยประเภทต่างๆอย่างต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรม

1.2 หลักสูตร การศึกษาพยาบาลศาสตร์ ควรจัดให้มีการพัฒนาเจตคติในทุกสาขาวิชาอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

1.3 ในการพยาบาลจิตเวช ควรนำแนวทางในการพัฒนาความรู้และเจตคติ โดยใช้กรณีศึกษาไปใช้เพื่อสร้างแรงจูงใจในการคงอยู่ในงานของพยาบาลและลดปัญหาการขาดแคลนพยาบาลจิตเวช

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย

2.1 ควรมีการทำวิจัย เกี่ยวกับการพัฒนาความรู้และเจตคติโดยใช้กรณีศึกษาในการสอน ในวิชาการพยาบาลสาขาอื่นๆ ต่อไป และเจตคติลักษณะอื่นด้วย

2.2 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับกการนำกรณีศึกษาไปใช้ในการพัฒนาความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม ต่อจากการพัฒนาเจตคติต่อไป